

БУРЯДАД ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

№ 283 (13291)

1970 оной декабрин 1, вторник

Сэн 2 мүнгэн

МЕНИН КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, МЕНИН СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, МЕНИН ССР-ЭЙ МИНИСТРУУДАЙ СОВЕДТЭ

Союзай Коммунист партиин Центральна Комитет Социалис Республиканыудай Союзай Президиум, ССР-эй Министруудай Совет Социалис Республикын, Армения партиин эхмидхэн байгуулагдааар 50 шаж ойтот дашарамдуулан, Армениян и, колхознигууд, интеллигенци ба бүхы эрхэй дайшлхы манлай бологшо комму-датуунаар амаршална.

Агууехэ Октябрийн социалис революци-на, национальна бодото сүлөө олои ин амалшад ангийн дайсадтай, гадаадын хатуу шангаар тэмээн, манай Эхэ ба бусад аха дүү арадуудай дэмжэлгэдэ нэгт засаг тогтоогоо болэ.

Индэ урдын хүндэ хүшэр хойшолон улс-нигуудай хоро хөхидолто политикагаа тулмуур гэгдэнги эконоимкын туйлдаа эн доройтогон байгаа. В. И. Ленин туг-рэй правительство нимэ бэрхэтэй үедэни тугэс бүрин тухаламжа үзүүлж, тус социалис байгуулалтаа амжалтатгаар гоог.

Советэс Союзай Коммунист партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Советэй Президиум, ССР-эй Министруудай Совет дээдэ шагнал хайрада —Октябрийн Революциин ордендо хүртэнтэйни дашарамдуулан, Армениян ССР-эй хүдэлмэришд, колхоз-нигууд ба интеллигенцие үнэн эрхэинэ амаршална, республикын амалшад Армениян Коммунист партиин хүтэлбэри дор, манай оройной бүхы арадуудай хамта коммунист байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ амжалтанууды туйлаха гээд батаар этгэжэ байнана элэрхэйлэн мэдүүлнэ.

Армениян Совет Социалис Республика мандаха бол-тогой!

КПСС-эй дайшалхы отряд—Армениян Коммунист парти мандаха болтогой!

Манай агууехэ Эхэ оройной арадуудай аха дүүгэй бата хани барисан мандаха болтогой!

Манай хамаг илалтанууды эхмидхэгшэ, үүсхэн зоригжуулагша—Советэс Союзай Коммунист парти мандаха болтогой!

вет нийтын ба гүрэнэй байгуулалтын, ленинскэ национальна политикын тугэс илалта туйлаһанай эли тодо гэршэ мүн.

Армениян амалшад амжалтанууд хадаа хүдэлмэ-ришд, колхознигууд ба интеллигенцие коммунист ёшоор хүмүүмүлхын тула, ажахын ба соёлой байгуу-лалтын зорилгонууды шидхэлгэдэ тэдэниэ элсүүлэн хабадуулхын тула эхэ хүдэлмэри хэдэг республикын Коммунист партиин амал жуулгатайни нягта холбоо-той.

Армениян Совет Социалис Республикын, Армениян Коммунист партиин 50 жэлэй ой гайхамшаг үедэ, Со-ветэс Союзай Коммунист партиин XXIV съездые ама-лай шэнэ амжалтануудаар угтахын тула бүхы совет арадай бэлдэжэ байһан үедэ тэмдэглэгдэнэ.

Республикын амалшад Ленинскэ ажалай вахта үр-гэлжүүлэн, съездын урда тээхи социалис мурсыендэ оролсоод, нийтэньгэ үйлдэбэрин ашаг урые улам дээшлүүлхын тулөө, научно-техническэ дэбжэлтэ тур-гэдэххын, промышленносте, хуөө ажахы, эрдэм болон соёлоо саашадань хүгжөөхын тулөө шэн оролдосотой-гоор тэмсэжэ байна.

Советэс Союзай Коммунист партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Советэй Президиум, ССР-эй Министруудай Совет дээдэ шагнал хайрада —Октябрийн Революциин ордендо хүртэнтэйни дашарамдуулан, Армениян ССР-эй хүдэлмэришд, колхоз-нигууд ба интеллигенцие үнэн эрхэинэ амаршална, республикын амалшад Армениян Коммунист партиин хүтэлбэри дор, манай оройной бүхы арадуудай хамта коммунист байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ амжалтанууды туйлаха гээд батаар этгэжэ байнана элэрхэйлэн мэдүүлнэ.

Армениян Совет Социалис Республика мандаха бол-тогой!

КПСС-эй дайшалхы отряд—Армениян Коммунист парти мандаха болтогой!

Манай агууехэ Эхэ оройной арадуудай аха дүүгэй бата хани барисан мандаха болтогой!

Манай хамаг илалтанууды эхмидхэгшэ, үүсхэн зоригжуулагша—Советэс Союзай Коммунист парти мандаха болтогой!

ЖЭЛЭЭР УРИДЛАБА

Хандагайн леспромхозой Наранай пунктн коммунист ажалай коллектив модо бэлдэхэ, шархэ табан жэлэйнгэ тусэбэе болзор-хоонь урид дүүргэбэ. Ажалай эхмидхэл нарижуулан хайжа-рууланай ашаар амжалта туй-лагдаа. Пунктын бүхы модошод халаанай норма дүүргэдэг болоо.

Николай Филиппович Семеновый хүтэлбэрилдэг коммунист ажалай бригада партиин XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мур-сыенэ толгойлохо ябана. Энэ бри-гадын коллектив леспромхоз соо-роо эгээл туруулан, цури март соо табан жэлэй даабри дүүр-гэдэ, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажа-лажа эхилдэн юм. Тус бригадын-хид табан жэлэй эхингээ хойшо 85 мянган кубометр модо бэлдэ-хэн талуулаа. Мүнөө тэдэний 1971 оной октябрийн даабри дүүргэжэ ахилээ.

Е. И. Алексеевэй, А. И. Сту-левовай, Н. С. Рассадинай, К. Н. Барбонов, И. И. Скворцов, А. Г. Хамганов, А. А. Резаков һай-наар ажаллажа, даабриа халаан бэхэнэ үлүүлнэ.

Табан жэлэй даабри болзор-хоонь урид дүүргэһэн пунктн модошод партиин съездые нэрэ-тэй түрэтэйгөөр угтахэ гэжэ ший-дэ. Табан жэлэй түсэбөө гэдүүр 15 мянган кубометр модо бэлдэ-хэхэ уялга абаад, ажалалында эршэ улам шангагдажа байна.

Н. ТЮРНЕВ.

Эдэни аймагай «Мир» колхозой хоншоод үбэс һанган Георгий, Ели-завета Ульзутуевтан хонин ажалда хүдэлһөөр тиймэше үчи болоогүй.

Мүнөө эдэни ажалладаг отарын хонц хурьгадэни байра үбэлжэ гэдөө эрхим хайнаар бэлдэгдэнэ. Үбэс тэжээлын хүсэд хүрхөөр асарга-даа һэн.

Залуу хоншоод байша ондо 100 эхэ хонин бурһөө 100 хурьга гар-загуйгөөр тулжуулжэ, КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съездые ажалалында эр-хим амжалтаар үгтахэ хүсэндэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоншоод Елизавета, Георгий Ульзутуевтан.

С. СЫДЫПОВЭЙ фото.

Бүхэроссин зүблөөнөө бусабад

Сельскэ болон поселково Сове-дүүдэй гүйсэдомуудай түрүүлгэ-шнэрэй Бүхэроссин зүблөөндэ ошоһон Бурядай республикын делегаци урмадар Москвага бусаба.

Манай республикаа Бүхэ-россин энэ зүблөөндэ 22 хүн ха-баада. Тэдэнэрэй дунда 17 сель-скэ, сомоной болон поселково Советүүдэй гүйсэдмомой түрүү-лгэһэнэр, мэшээлхэдэ, Захаами-най аймагай Дүтэлүүрэй сомоной Советэй гүйсэдмомой түрүүлгэш нүхэр Гүйсиднова, Улаан-Үдын аймагай Ивалгын сомсоедэй гүйсэдмомой түрүүлгэш нүхэр Черненко, Түхэнэй аймагай Тоо-рын сельсоедэй гүйсэдмомой түрүүлгэш нүхэр Хоренов, Му-хар-Шабарэй аймагай Хонхолойн сельсоедэй гүйсэдмомой түрүүл-гэш нүхэр Митрофанов, Зага-рнай аймагай Элхин сельсоед-эй гүйсэдмомой түрүүлгэш нүхэр Базарова, Эдэн аймагай Бургалтайн сомоной Советэй гүйсэдмомой түрүүлгэш нүхэр Цириов ба бусад оролоһон. Бу-рядадай АССР-эй Верховно Сове-дэй Президиумэй Түрүүлгэш нүхэр Б. С. Семенов, республи-нын Министруудэй Советэй Ту-руулгэш нүхэр Н. Б. Пивоваров делегацие толгойлоһон байна.

Манай корр.

Хонин Бурһөө-Хурьга

Балману Жамсарановна Тодор-хоова олон жэлэй туршада хонш-оноор хүдэлжэ зуураа, аймаг боогоо мэдэжэ малшадай нэгэн болонхой юм.

Жэлһэ жэлдэ 100 эхэ хонин бурһөө 100 хурьга абаха гэһэн зорилгоо Балману Жамсарановна-гай бригада амжалтатгаар бэ-лэжэ үлүүлнэ. Эдэнэр байгша ондо 650 эхэ хонингоо 651 хурьга абаһан, толгой бурһөө 3 килограмм 200 грамм нооно хайшалан байна.

Хайнаар түлжүүлгэдэни хурь-гадын эхэбэе талалагдаха үелөө дунда эрэгээр 22 килограмм шэг-нүүртэй байһан юм.

Хоншоодой амжалтын ноуһаас мун бэ гэжэ асуухада, Балману Жамсарановна ингэжэ харууса-даг:

— Хоншоо тибир тарганаар ондо оруулхын тула тэдэниэ зү-най сагта хайнаар адуулаха хэрэг-тэй. Манай бригадархын хоншоо үг-лөөгүүр эртэ бэлшээрлидэг гаргадаг, үдэнэ орой хаадаг, сар соонь тэдэниэ уналдаг бай-ха юм.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

АРМЕНИИН СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫЕ
ОКТАБРИИ РЕВОЛЮЦИИ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис революциин илахын тү-сэмэлдэ, дэлхэй дээрхи анха түрүү-сөмөлиэс олонациональна гүрэн—Со-циалис Республиканыудай Союзе үлүүлгэдэ эхэ габьяатай байһанайн

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлгэш Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

СССР-эй МИНИСТРУУДАЙ СОВЕТ

Модо шэрэдэг автомашинын жолоошод Н. А. Кобелев, И. А. Барбонов, И. И. Скворцов, А. Г. Хамганов, А. А. Резаков һай-наар ажаллажа, даабриа халаан бэхэнэ үлүүлнэ.

Табан жэлэй даабри болзор-хоонь урид дүүргэһэн пунктн модошод партиин съездые нэрэ-тэй түрэтэйгөөр угтахэ гэжэ ший-дэ. Табан жэлэй түсэбөө гэдүүр 15 мянган кубометр модо бэлдэ-хэхэ уялга абаад, ажалалында эршэ улам шангагдажа байна.

Н. ТЮРНЕВ.

Арадуудай хани барисанай ленинэй туг дор

Армениян Компартиин ЦК-гай, Армениян ССР-эй Верховно Советэй баярай заседани

СССР-эй ажалшад рес-ко 50 жэлэй ой, револю-цииданай гал дүлэн соо-дагдан Армениян Ком-мунист партиин 50 жэлэй ойе Эхэ бүхы арадуудай хамта олои байдлада тэмдэглэ-жэ Армениян бүхы а-радууд туйлаһанууд Л-эний холбоотой. Агууехэ түрөөр 100 жэлэй ой халаан хайндөрөө хэжэ ман арад 50 жэл соо анхан замаа омогорхой-го харжа, ерөөдүнгөө манай найдамтай байна.

Совет, нийтын эхмидхэн Армениян сэрэгшэдэй

түлөө, Эхэ оройнойнай дайсадтай хэгдэһэн байдлаанууда баатаршалга гаргананайн, коммунист байгуулалтаа амжалта туйла-һанайн түлөө Армениян Совет Социалис Республикыне Октябрийн Революциин орде-ноор шагнаха.

Армениян Совет Социалис Республикыне Октябрийн Революциин орде-ноор шагнаха.

Баярай заседанида хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюроо хүн-дэлэлэй президиумдэ эхэ эдэхи-тэйгээр, нэгэн наанаар һунгаа.

Ленинэй хоёр орден зүүһэн Армениян ССР-эй тугые, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министруудай Советэй, ВПСН-эй дурахаалта тугые маршын аялта доро зал со оруулаа. Бүгдөөрөө хүл дээрэс бо-доно.

«Армениян Совет Социалис Рес-публикын, Армениян Коммунист партиин 50 жэлэй ой» гэһэн элидхэл Армениян Компартиин ЦК-гай Нэ-гэдэхэ секретарь А. Е. Кочинян ха-ба.

Хүдэлмэришэн ангийн шөнэдхэн байгуулхы революциноно ажал абуулхын үе са хүн түрэлтэй агууехэ хоёр гүн бодолтоние—Маркс, Энгельс хоёрые хүмүүжүүлэн дэбжүүлэе. Түүхээр дэбжүүлгэ-дэжэ байһан анги—пролетариатай эрхим һайн шэнжэ шанар, тэрэнэй революциноно эрмэлзэл ангийн эхмидхэл, мүнжэшэдтэ дүрагуйдэлтэ, эрхэ сүлөө дайлан абаха нугарша-гүй эрөө, түүхын ерээдүйтэ, ара-дай һаруул байхан ерээдүйтэ бата этгэл эдэ хоёр хүнай байн, олон анзын ажал абуулагда нэбтэрин ороһон юм.

Маркс, Энгельс эгээн түрүү—коммунист суртал зохиогшод мүн. Энэ суртал бүхы оронүүдэй проле-таринарта сүлөөрэгэин— зам зажа үгөө, мүнөө ажалша үргэн олонин-тын үзэл суртал болоо байна. Тэдэ-нэр түүхэдэни эгээн революциноно нийтлэй хүдэлөөнэй—коммунист хүдэлөөнэй ахи табилшад, эхмидхэлэй байдал һэн. Мүнөө энэ хүдэлөөн дэлхэйн бүхы түбичүүдээр дэлгэ-рэнхэй.

Энгельс Маркстай сүт хамта ком-мунизмын научна үндэһэ һуури зо-хиогшо, хүдэлмэришэн ангийн револю-циноно тэмээлэе үндарна. проле-таринадай уласхоорондын, национа-льна организационууды эхмидхэлэ, ажал абуулгынь хүтэлбэрилдэг һэн, тигээд хани нүхэрэйнгөө һаба бараһанай һүүдээр тэрэ уласхоо-рондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэ хүтэлбэрилхы үүргэ арбаад гаран жэлдэ дүүргэжэ байгаа.

Энгельс революциноно гүн эхэ сасан бодолтон, тэмээлэе байһан. гээд Н. Н. Фелосеев үгээс үргэлжэ-лүүлнэ. Үшөө эдир наһанлаа тэрэ ажалша зоние хүндэлхэ мэдэр-лөөр нэбтэрин, ади бшэ, мүл-хэлгын харлсаануудай ээрхэн тогтожо байһаниэ буруушаадаг,

Нүхэр А. Е. КОЧИНЯНАЙ элидхэлһээ

Хандагайн республикын ажалшад холбоно гээд элидхэлһээ хэлээ.

В. И. Ленинэй мүнхэ үзэл суртал ба хэрэгүүд өөрчөн байгуулан Со-ветэс Союзай Коммунист партиин олон анзын ажал абуулагда бөлнэ. Марксизм-ленинизмын бүгэдэе ила-һа туг доро ябажа, манай парти совет арады илалтаһаа илалта тээ-шэ, коммунизмын гэгээн гэрэлтэ хя-ра үндэр тээшэ бата найдамтайгаар, шууд сахээр хүтэлнэ.

Унгарһон табин жэлэй турша соо армян арадай туйлаһан түүхэтэ ам-жалтанууд Коммунист партиин ленин-скэ национальна политикын, совет арадуудай хани барисанай ба хар-илсан туһалалсалгын хүсые, бата бхы байһые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Армениян ажалшад өөрынгөө ал-дарта оёе КПСС-эй XXIV съездын болонхын урда тээ тэмдэглэжэ байна. Турал Коммунист партиингаа стез-дые ажалай шэнэ илалтануудаар уг-тахар тэдэнэр бүхы совет арал шэнги хүсэд шиндэнтэй байна.

Алдартта табин жэлэй дунгууд, Армениян Совет Социалис Республи-кын гайхамшаг шэнэ туйлалтанууд эрхэ сүлөө ба зөл хуби тухай ара-дай хүсэл эрмэлзэлтын бөлсэд, га-гээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө олон

эрдэмтэд, эрдэм соёлой ажал абуу-лашад. Тэдэнэй олонинхы Советэс Союзай ба Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, орден ба медальнуудаар шагнагданхай.

Тэрэн армян арадай хүбүүд, баса-гадай дайшалхы болон ажалай баа-тар хэрэгүүдэе гэршэлэн харуулаа.

..Угөөнэй 10 час. Нүхэр Л. И. Брежнев, П. Е. Шелест, В. В. Гри-шин, Д. А. Кунаев, П. М. Маширов, В. П. Жванцадзе, Ш. Р. Рашидов, Армениян Коммунист партиин ба

правительствын хүтэлбэрилгэдэ, аха дүү совет республиканыудай, Москва ба Ленинград гэжэ герой-горуудай делегационууды, толгой дошорон, совет сэрэгэй аянта на-чальнигууд нэрбеме-алыа талшага доро Президиумдэ ошожо һууна.

Армениян Коммунист партиин ЦК-гай Нэгэдэхэ секретарь нүхэр А. Е. Кочинян оршолой уг сугларгалшта хандажа хэлээ. Байрай заседани нэгэдэбэ гэжэ сонсоходоо. Совет-эс Союзай ба Армениян ССР-эй гүрэнэй гимнүүд эхэлнэ.

Совет арадуудай агууехэ өбтэй зетэй булын бүрин эрхэтэ гөшүүн болоһон—армян арад СССР-эй со-ставта оржог, һаргэн хүгжэлгын зөл хубида үнэхөөрөөл хүртөө. Советэс Союз армян арадай, манай оройной бүхы арадуудай түрэл гэрнын, агуу-ехэ Эхэ оройной болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна сек-ретарь Л. И. Брежневэй тэмдэглэ-һэнэй ёшоор, социализм байгуула-ленинскэ тусэб «Социальна бай-шангай—үйлдэбэрилгын хүсэндүй хуульжлын, олонинтын харилсаа-нуудай ба хүнүүдэй оюу болодой хубилалтануудай бүхы шатанууда хамаадаһа».

Ленинэй үзэл сурталые хүтэлбэри болгон, олонинтын революциноно дэбжэлтэдэ түшгэлэн, Армениян Ком-

мунист парти социалис экономико байгуулаха, олонинтын шэнэ харил-саануудай хангха харэтэ ажалла-һые үлсүүлэн эхмидхэлжэ байгаа.

Сэрэгшэд-армянуудай баатаргын хэрэгүүдэе мартагдашагүйгөөр гэр-шэлэн зүйлнүүдэй дундаһаа «Мун-хэрэлгэ» гэжэ нэрэтэй ном бидэндэ илангаа үнэтэй. Тус ном Эсэгэ ор-лоо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүн-дэ хүшэр үдэрнүүдтэ, 1942 оной хүн Хойто-Кавказай фронтод хэлбэн гаргагданан юм. Энэ ном артиле-рийскэ батареин командир, Советэс Союзай Герой Сергей Оганянскэй, тэрэнэй хамта баатарай үзэлөөр унган сэрэгшэдэй үлгэр болоһон габьяда зориулагданхай гээд А. Е. Кочинян хэлээ.

Сэрэгшэд-армянуудай габьяа ту-хай залуу үетэндэ хооронд энэ түрүүлшын номы бригадна комиссар Леонид Ильич Брежневэй редактиро-валһые, хэлбэн гаргахые дурадхалые бидэнэр гүнзгэе ехэ байсалтангай-гаар тэмдэглэнбиди. Тэрэ мартагда-шагүй үдэрнүүдэдэ хойшо 28 жэл үнэгэрөө байһан мүнөөдэр энэ номые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, манай хүндэтэ Леонид

буржуазин номнолые эрид шууи хаяжа, объективне социальна талаар шэнэдхэхэ харгы замые нэтрүүгээр бэдэржэ эхилнэ. Тэрэ үелэ нийтын түрүү ухаан бодол шухала асуудал-нуудта хануулагдаһан байгаа. Энэ ушар Энгельсын сэдхэхэлэе гүнзгэ-гүйгөөр хүлээгэдэг һэн.

Хүдэлмэришэн ангийн бүхэлэл-хэй түүхэтэ үүргые түрүүлэн ойлгожо, научнаар баримталһан ушар Марксын, Энгельсын агууехэ габьяа болоно. Тигээд тэдэнэр бүхы ажабайдалаа пролетарска хүдэлөөн-тэй холдожо, шууд сэхээр холбоо. Энээнэй ашаар урдын нийтын ухаан бололой хязарлалтаһаа гаржа, научна хараа бололоор пролетари-адые эбсэжүүлэе. Энэ хадаа ёһотой научна, революциноно габьяа мүн боложо, пролетариатай гүнзгэе мэдэрэлтэй, эхмидхэл эхэтэй ангийн тэмээлэй, тэрэнэй зохион байгуулхы шэнэхэлэлгын үе сагай ахи табилһан бэлэй.

Научна социализмын гол һургаа-лые, согоһон найруулгые эсэстэ Маркс зохиёһон юм. Тимэһөө револю-циноно теори тэрэнэй нэрэ абаха ёшоороо абаа. Зүгөөр марксистска теориэ зохиёһодо, тэрэниэ хам-гаалха, тараха талаар Энгельсые элиэтэ ехэ үүргэ дүүргэе юм. Марксизмда Энгельсын горйтойһон хуби-тана оруулаагүй томо асуудланууд үгы юм гэжэ батаар хэлэжэ боло-но.

Энгельс социалис теориэ эконо-мическа наукатай холбожо ахи та-бия һэн гээд элидхэлһээ онсолон тэмдэглэнэ. Социалис сурталые экономическа талаһаан үндэһэлэн баримталһын тула тэрэнэй хэлэн ажал хадаа буташгүй һанаашлагэ байһан социализмые наука болгохо шухала алхам болоо һэн.

(Үргэлжэлэһын 3-дахы ноурта).

ПРОЛЕТАРИАДАЙ ГҮН БОДОЛТО, РЕВОЛЮЦИОНЕР

Фридрих Энгельсын түрэнөөр 150 жэлэй ойдо зориулагдажа Москвада үнгэрэгдэһэн баярай суглаан дээрэ П. Ф. ФЕДОСЕЕВЭИ хэлэн элидхэлһээ

Хүдэлмэришэн ангийн шөнэдхэн байгуулхы революциноно ажал абуулхын үе са хүн түрэлтэй агууехэ хоёр гүн бодолтоние—Маркс, Энгельс хоёрые хүмүүжүүлэн дэбжүүлэе. Түүхээр дэбжүүлгэ-дэжэ байһан анги—пролетариатай эрхим һайн шэнжэ шанар, тэрэнэй революциноно эрмэлзэл ангийн эхмидхэл, мүнжэшэдтэ дүрагуйдэлтэ, эрхэ сүлөө дайлан абаха нугарша-гүй эрөө, түүхын ерээдүйтэ, ара-дай һаруул байхан ерээдүйтэ бата этгэл эдэ хоёр хүнай байн, олон анзын ажал абуулагда нэбтэрин ороһон юм.

Маркс, Энгельс эгээн түрүү—коммунист суртал зохиогшод мүн. Энэ суртал бүхы оронүүдэй проле-таринарта сүлөөрэгэин— зам зажа үгөө, мүнөө ажалша үргэн олонин-тын үзэл суртал болоо байна. Тэдэ-нэр түүхэдэни эгээн революциноно нийтлэй хүдэлөөнэй—коммунист хүдэлөөнэй ахи табилшад, эхмидхэлэй байдал һэн. Мүнөө энэ хүдэлөөн дэлхэйн бүхы түбичүүдээр дэлгэ-рэнхэй.

Энгельс Маркстай сүт хамта ком-мунизмын научна үндэһэ һуури зо-хиогшо, хүдэлмэришэн ангийн револю-циноно тэмээлэе үндарна. проле-таринадай уласхоорондын, национа-льна организационууды эхмидхэлэ, ажал абуулгынь хүтэлбэрилдэг һэн, тигээд хани нүхэрэйнгөө һаба бараһанай һүүдээр тэрэ уласхоо-рондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэ хүтэлбэрилхы үүргэ арбаад гаран жэлдэ дүүргэжэ байгаа.

Энгельс революциноно гүн эхэ сасан бодолтон, тэмээлэе байһан. гээд Н. Н. Фелосеев үгээс үргэлжэ-лүүлнэ. Үшөө эдир наһанлаа тэрэ ажалша зоние хүндэлхэ мэдэр-лөөр нэбтэрин, ади бшэ, мүл-хэлгын харлсаануудай ээрхэн тогтожо байһаниэ буруушаадаг,

Хорин аймагай Анаагай совхозой түрүү хонион Нима Гомбоевич Дондоков жэл бүри байр үр дүнгүүдэе туйлагдаг юм. Тэрэ 1968 ондо ВДНХ-гай алтан медальяр шагнагдаа хон. Түрүү хонионий эншье жэлэй амжалтаар байсаар—100 хонин бургунд 100 хурьга абажа тунжуулаа, нэгэ хониноо дунда зэргээр 3 килограмм 500 грамм ноого хайшалжа түрүүндэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Г. ДОНДОВ. С. ЦЫДЫПОВЭИ ФОТО.

КПСС-эй райкомой бүри шиндхээрээр Шэбэртэ хүдөө ажайх үйлдэе шудалжа арадай университет байгуулагдаг. Университеттэ 4 факультет—агрономическа, инженерина, экономическа, ханхазинин факультет хүдэлнэ.

Университеттэй ректор хүдөө ажайх институт ургамалай кафедрэе даша, хүдөө ажайх эрдэмт кандидат нүхэр Барнаков проректортой аймгуулан мой хүдөө ажайх улбарын начин наальник Н. Б. Сунов, эрдэмт секретарь КПСС-эй райкомой стартер нүхэр Р. Х. Жамнов гэгшэд томилогдоно.

Университеттэй түрүү хонинд дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэй секретарь Г. М. Конев, университеттэй ректор нүхэр Барнаков гэгшэд үгэ хэлбэ.

«Олонийн хүсэл хүгжөөх хүсэтэй зэбсэгын социалис мурьсөөн мүн болоно. Тэрэ хадаа айхабар үргэнөөр дэлгэржэ, манай ажабайдалаг сар үргэлжнэ, тааршагүн үзгэдэлын болохой. Хүдөөнэй хэдэн миллион ажалшад үйлдэбэрэ эрчим хайнаар эрхэлхын түлөө, Эхэ орондоо шадаал наа продукция хээр үгэхын түлөө мурьсэжэ байдаг.»

(КПСС-эй ЦК-гай 1970 оной июлин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэни элдхэлхээ).

Ируунын совхоз республика соого мэдээжэ болохоор унхэнэй. Тус бүтэ табан жэлүүдхэе абажа харабал, эндэхид малайгаа тоо толгой олошооруула, гурванд хүдөө ажайхн продукциядаа худалаха түсөө даабариа, энэ талаар абайн социалис уялануудаа жэл бүри амжалтатгайгаар дүргэнэ.

Совхоздо ажал хүдэлмэрин эмхидхэ хайн. Совхозой партком, өдлөсөнүүдэй партийна эхин организацинууд ажалшад дунда партино эмхидхэлэй, политическэ хэ хүдэлмэри сар үргэлжэ абууддаг, тэдэнэй эрхэлхэ үүсхэлэе дэмжэжэ, ажалшад шэн амжалтада зоригжуулана.

Тэдэнэй дунда социалис мурьсөө абуор эмхидхэн, үргэнөөр дагартуулжа, зүбөөр хүтэлбэрлэхэ гэсэн партийна комитетэй хүдэлмэриэ тусгаар буури эздэгдэ. Тиммэһээ совхозой малшад, механизаторуудай дунда социалис мурьсөө эмхидхэхэ талаар совхозой парткомой, өдлөсөнүүдэй партийна эхин организацинуудай ололон дүй дүршэл тооцохоноор харуулахади.

Мурьсөөн хадаа үндөө баримтатой социалис уяланууды абаганаа эхилдэг гэжэ мэдээжэ. Олон партийна организацинуудаар энэ хэрэгтэ ёһын тэдхэе хандадаг ушар али олон дайралдадаг. Ферме, бригады түсөөтэ даабари хаража үзэе болоод, тэндэхн хүдэлмэринтэй зүбшэнүүнй нима уялга абаха ёһотой гэрээсэ бадахаа байдаг. Тэд эншье хар зэргэ үндхэтэй юм, коллективтэнь ямар арга боломжонуд бии юм гэжэ хүсэд бодомжолонгуй ха юм,— гэжэ парткомой секретарь Л. Г. Минеев манда хэлэ хэн.

Имжэрхүү аргаар мурьсөө эмхидхэбэл, байн үр дүн туйлагдаха гэжэ хүдөөнэй хэрэггүй.

Тус совхоздо социалис уяланууды тусоото суглаанууд дүүрэгтэ

Аймагай партийна организацинууда тосоото нунгалтын суглаанууд боложо дүүрбэ. Нүүдлын суглаанууд райгоной, аймагай Советэй гүйсэкомой, партийна райкомой эхин партийна организацинууда болобо.

Даабарита ажал хүдэлмэриэ коммунист, худалмэрилгэжэ бүхэнэй харуусалгыг эрд дээршүүлэхэ, тэдэнине нийтэ-политическэ хүдэлмэриэ бүри эрхэтэйгээр хабадуулаха эрхэтэ суглаанууд дээрэ табигдаба.

АГИТАТОР, ПОЛИТИКООРМАТОРНУДАЙ ХУРАЛСАЛ Партийна райком Орлик тосхо

МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ЗУБШЭЛ

НОГООНОЙ ГУРИЛ ХАДАГАЛХА, ХЭРЭГЛЭХЭ ТУХАЙ

Малай тэжээл хайжаруулаха, тэрэнине витаминуудаар, протеинээр хүсэлдүүлэхэ ногооной гурил айхабар хэрэгтэй юм. Зүүр ургажа хүсэгүй, нилха ногооноор, бүхн технологич баримталжа хэдэн тини гурил эхэ тухатай. Ногооной гурилда 18—20 процент шэнгэстэй протеин, 1 килограммда 150—300 миллиграмм хүрэтэр каротин байдаг.

Шүүд, главна мэргэжэлтэ хабаалалсажа, энэ гараан шүүжэлэлүүдээр дари хэмжээ абадаг, үгышье наа, совхозой дирекцида, парткомо дээдхэ хэмжээнууды абууддаг байна. Зоотехник-селекционер коммунист И. Б. Гончиков, совхозой агроном коммунист Н. А. Зайцев, сьдхэй директорэй орлогшо коммунист Б. Э. Жамусев болон бусад нүхэрэй оролдосото ажал энэ тэмдэглэлтэй. Хаана нэгэ фермэ дээрэ мурьсөөнэй дүнгөөр суглаа үнэгэрхэдөө, тэдэнэр эрдэг бэшэ, харин ажал хүдэлмэринтэнь хайса танилсажа, элирүүдэн дутагдахуудаа усадхаа талаар бодото хэмжээнүүдэе абадаг юм.

Мурьсөөнэй дүн согсолхо хэрэгтэ агитаторууд эрхэлхэтэйгээр хабаатдуулагдаа. Агитаторууд халаа коллективтэй хамта амжалтаа туслаа тэрэнэй ажал хэрэгтэ үдэр бүри нүсөөлжэ аргатай ха юм. Танисан хурса үгээрөө бэшэ, мүн өөрнөөр үнэн сэхэ ажаллаа. Түрүү хонион Б. М. Шоймолотов, хаалишан коммунист Б. Ванчиковтай, ахалагша мал адуулагша Ц. Жамсановой суглаа ажаллагдахуудтөө али нэгэн ажаллагда хэдэн хон аргаха гэрээшэ? Адуу эндүүгээ, дутагдаа мэдэрхэл баатар болохой. Нима агитаторууд совхоздо олон.

Мурьсөөнэй абысын, абахан социалис уялануудай дүүргэлтэ хийнөөн совхозой партком, партийна эхин организацинууд партийна шагна хиналта табина. Үе үе болоод энэ асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Жамсанов хэлэ, «В. И. Ленинэй түрөөн 100 жэлэй ойи баярай хүндэлдэ абтахан социалис уялануудай дүүргэлтэ бую коммунистуудай түрүү үгтэ тухай» хонирхолтой асуудал хоёрдох өдлөсөн партийна суглаан дээрэ үнэгэрхэ жэлэй сентябрь бардаа зүбшэгдэ юм.

«Хаалишад хүдэлмэрин 7 харин дүн ба зунд 4 харда тэдэнэй шиндхээ зоригонүүд» гэһэн асуудал партийна ойи май харда гурбадхи өдлөсөн коммунистууд хаража үзэбэ. Тэршэлэн совхозой парткомой, рабкомкой сэдэлнүүд дээрэ имжэрхүү асуудалнууд мүн лэ хэлсэгдэдэг.

Хон түрүүдэ, хон гэгдэжэ абабал, хэннээ жэшэ абажа ажаллаха хэрэгтэй гэжэ хүнүүд ходоодо хонирхолдоо гэрээшэ. Энэни караала абажа, совхозой партком, партийна эхин организацинууда мурьсөөнэй

ца колхозуудта үнэгэрхэдэ. Партийна райкомой лекторууд Натархеев Ю. Д., Унжеев Д. С., Соболев Х. А., Шарашанов В. Г. болон бусад нүхэр Ленинэй нэрэмжтэ, «Улаан-Аха», «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозуудай малшадта ошонжэ лекцинууды уншаан байна. Жэшээлхэдэ, аймагай прокурор нүхэр Соболевтэй «Совет шэнэ хуулинуудай үндхэн тухай» лекцине «Коммунизм» колхозой малшад хонирхон шагнаа.

Ногооной гурил мэтөөг соо хэжэ хадагалха хайн. Зүүр тини амбартанууд түрөөр хандаржа, тэрэнине хэрэгтэй соонь олохон бэрхэтэй байдаг. Эрдэмтэй, хүдөө ажайх түрүүшүүлэй шэнжэлдэ үзэхэдэ, 3 метр гүнзэгтэй, бетоноор ханалагдахан, таллага хөдхөн трийшэй соо хадагалхада зохид байба. Тахалгануудайн хэмжэээ тодорхойлоходо, тэндэхн гурилые 10 үдэрнөө удаан аюулахагүйгөөр багсааха хэрэгтэй.

Ставрополлин хүдөө ажайхн институтай эрдэмтэй шэнжэлдэ үзэхэдэ, трийшэй соо хадагалгадан ногооной гурилда каротин эгэл хайнаар үздэг.

Хадагалхын урда тээ 1 килограмм тини гурилда 172 миллиграмм каротин байгаа наа, 9 хара үнэгэрхэдхэдэ сааран мэтсэжэ соо байгаагадан—106 миллиграмм (61 процент), полигидроген мэтсэжэ соонь—109 миллиграмм (63 процент), бетоноор жэлгэдэн нүхэн соонь—135 миллиграмм (78 процент) каротин үлээн.

Гурилаа нүхэн соо хэжнээ урда тээ 2 үдэр хэбэрээдэг гуримтай. Нүхэн соогоо гурилаа хэдэ, хүнэй ябахар болотор шэгдэдэг. Шөглөгдөһөн гурилаа дээрэнхэ тодөр гү, али зартагайгаар хушаад, голоомотой хонжэ зуураан шабар 20 сантиметр зузанаар алхдаг.

Мүн тэрэнине модон хайрсаг соо хадагалдаг туршагдан байна. Тинхэдэ каротинийн 50 процент халадаг байшоо.

ХОЁРДОХИ УУЛЗАЛГА

ЗУРАГЛАЛ

Людмила Гармаевтай би жэл урда танилсан хүм. Тинхэдэ Ногооной дунда хургуули дүүргэдэй үдхэ боложо байгаа бэлэй. Бүхн классараа түрэл колхоздоо үлэхэ гэһэн тэдэнэй үүсхэл халуунууд хэлсэгдэжэ, залуушууд хүүхотэй зугаатай харгалда хэн.

Тэдэнэй дунда Людмила басаган бусаднаа ямаршье тиниэ олсо шэнжээр илгараагүй бэлэй. Хургуулида явадаг платяараа, сагаан банттай юмэ тэрэ хатархай бэлэй.

Тусбэ табан жэлэй хүүшын жэл түгэсэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездэ бэлхэл түлэг үелөө оробо. Партийна съездин хүндэлдэ аймага соогоо мурьсөө үсэхэн Ируунын совхозой абахан социалис уялануудаа амжалтатгайгаар дүүргэжэ ябана.

Имаа ажалда хүдэлхэй гэжэ ханаабшэ?— гэжэ би тинхэдэ асууга бэлэй.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Ногооной дунда хургуули дүүргэдэй үдхэ боложо байгаа бэлэй. Бүхн классараа түрэл колхоздоо үлэхэ гэһэн тэдэнэй үүсхэл халуунууд хэлсэгдэжэ, залуушууд хүүхотэй зугаатай харгалда хэн.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Имжэрхүү тэрэ харуусажархэдэ, дахин хатарха абашоо хон. Иахан би тэрэнэй хүдэлгэ хаалида хүрөө. Людмила Гармаева нёдондо харагшаданин ороодо нилдэ хубилан үзэгдэбэ.

Совет орон доторнай

ШАХТЕРНУДАЙ АМЖАЛТА ПАВЛОГРАД. (Днепропетровск область). Баруун Донбассай шахтернууд табан жэлэй ажилланһээ хойшо шулуун нүүрһэ малтан абагана 3,7 дахин эхэ болгобо. Ажалтай нима эхэ бүтээсэ имжатал үйлдэбэрэ хайнаар эмхидхөнэй ашаар туйлагдаа гэшэ.

УСТЬ-ИЛИМСКИЙ БАРИЛГАНУУД БРАТСК. 144 гэр бүлын ажанууха юён даххартай түрүүшн гэрэй барилга Усть-Илимский барилгашад хаяхан ажилэ. Мүн тинхэдэ 12 даххартай хоёр шэнэ гэрнүүдэй барилга эхилэн байха юм.

ИЖЕВСКЭ АВТОМОБИЛНА ЗАВОДТО «МОСКВИЧ-412» ТУЛЭЙ АВТОМАШИНА СЭГЛУУЛЖА ТОН ТОМО КОНВЕЙЕРЭЙ ГҮРҮШЭЙ ЭЭЛДЭЖЭН АШАЛАЛГАДА УТТВЭ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СЛЕСАРЬ-ХАБАРГАШИН, КОМСОМОЛШЫ А. ДУДИК (ЗҮҮН ГАРНАА) ба Е. КОСТРИН.

ИЖЕВСКЭ АВТОМОБИЛНА ЗАВОДТО «МОСКВИЧ-412» ТУЛЭЙ АВТОМАШИНА СЭГЛУУЛЖА ТОН ТОМО КОНВЕЙЕРЭЙ ГҮРҮШЭЙ ЭЭЛДЭЖЭН АШАЛАЛГАДА УТТВЭ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СЛЕСАРЬ-ХАБАРГАШИН, КОМСОМОЛШЫ А. ДУДИК (ЗҮҮН ГАРНАА) ба Е. КОСТРИН. ТАСС-ай фотохорло.

Говорин Николай Антонович сүг хүдэлдэг нүхэдэйгөө дунда ехэ хүдэтэй, урдиша, олонитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаг хүн юм.

Ажалда дуратай, үнэн сэхэ, түрүү үзэл бодолтой хадан Николай Антоновиче нагалтын комиссин, нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшээр хуналан байгаа ёһотой.

Энэ нүхэрнй харадаггүйшүүлэй Улаан-Удэхэн тухай предриятнда клубе даашаар хүдэлдэг. Тинхэ зуураа мүнөө предриятингаа директорой орлогшынше уялга дүүргэлсэнэ.

— Н. Говориндо ажалта хүнэй алдар соло цехэй юрын хүдэлмэришэн байхаанаа хойно ерэнхэй. Тэрэ халаанайнгаа нормые, нара, жэлэйнгэ түсэбье ходо доо үдүүлэн дүүргэдэг байһан. Тимэньэ социалис ажалай ударидай үнэрэ нэрэдэ хүртэн юм. Предриятндамай нүхэр Н. А. Говориний хабаадаггүйгөөр нэгшье юумен үнгэрлэггүй шахуу гэсэнэ, — гэж тус предриятин хүтэлбэрилэгшэ Г. Г. Сороченко хоорана.

Николай Антонович Говорин юрын элүүр энхэ хүндэл адли бэш юм. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалган Агууха дайнай инвалид, хоёр хүл. Тинбеше Николай Антонович ажалай үргэн харгыда гаража, олонитын харгэтэ хубитаа оруулжа байдаг. Говориний хуби заланда тэрэнэй нүхэр Мария Яковлевнагай үүргэ тон ехэ, найшамаарше. Дайнай эхилхын урда тээ, үшөө үхибүүн адир наһандаа тэрэ хоёр нүхэсэдэг байһан. Харин тэдэниие юуныше хахасаагагүй, мүнөө хоюулан хүтэрэлдөөд ажабайдалай арюун замаар гэхшэлхэн зандаа.

ШЭТЭН ОБЛАСТИН Нерчинск завод шадар ган гасуур болобоше наань, эндэх колхозой хүдэлмэришэд үдэр хүнигүй хүдэлжэ, фашис бунлитрагшадые үй бута сохилгондо өөрнөгөө хубита оруулан түүхэтэй.

Тэрэ үедэ 10-дахн класс дүүргэдэ, түрэл колхоздоо хүдэлжэ байһан Коля Говорин сэрэгтэй уйлишдаа орожо, юо харын туршада хуравайнгайгаа нүүдэр эвбодой командлар томилгодоод, Эсэгэ ороноо хамгаалхаа 1943 ондо дайнда мордоо хэн.

Зориг эхэтэй залуухан офицер шунахай фашистнарые шадал мэдэн сохилсоо. Брест шадар

ше буудалдаа, Кенигсберг городе сүлөөлэлсоо, Данигынше абалсаа. Тээд дайн хадаал дайн. Хүн бүхэнэй ами наһан хилгаанагай эрмэг дээрэ шэнги байгаа. Тинмэше наань, манай хүүбүүд амарше аюулаа тунхардаггүй, Эсэгэ орононгоо түлөө ами наһаа хэзээдэше гамнахагүйн мэдэжэ хэн.

Совет бүлэдэ түрэнх, совет хургуулида

хирэ болоо» гэһэн. Гэнэл хонгор залуу наһанай инаг дуран өөрын хуули ёһотой. «Хүдэлжэб шамгайгаа» гэжэ Маша басаганай шэбнэгые дайнда мордохой байһан Колин зүрхэн мүнөөше хүртэр мартаггүй...

Дайнай дүүрхын урдахаа хоёр боложо бусан Николай Говорин Машадаа хэды ауратай байбаше наа, тэрэнэй наһанай нүхэр боложо шадахаа болооб гэжэ ойлгоходоо бэсэдэ хатуужан, Машатай хэзээдэше уулахагүй, бусалтагүй үнгэрһэн инаг дурайнгайга арюухан ханхалые үншэн хабанайнгаа өорто хадагалжа ябах гэжэ бодоо.

«Би дайнаа амиды бусажа ерээб. Тээд хуби заламин золгүй, хатуу байгаа, хүндэтэ, Машамин, хүдлсөөрэй намайгаа», — гэһэн хэдэн үгэтэй бэшэг табияд, Николай түрэнх шотагаа хурингүй, тэрэнхээ холо ажаадаа гэгшээдэ ябанаһан гэхэ.

НЭГЭТЭ үдэшлэн Коля сасаринг соо сээр агаарта амаржа уува. Толгой соонь үнгэрһэн жэлүүдэй үйлэ харгүүд хубарилдана. Түрэлхидөө, үгэн нүхэдөө, дайнда мордохингоо урда үдэшэ Машатаа хахасаһанаа, «Хүдэлжэб шамгайгаа» гэһэн...

Николайн толгой соогоо тоо томногүй олон юмэ боложо хуутар, хажууханань хүнэй аалихаар амилжа шэнги болоо. «Үхибүүд тоомоо таһарна гү? Үгэ. Тээд хоёр намда нимэ сохилдон зүрхэнэй амсалтайгаар хэн дүтэхэ бэлэй?» гэжэ болоходоо Николай залд гээд болошобо.

Энэ үедэ Машан өөрөө хажуудан хүржэ ерээд байгаа... Энэхэн минута эдэ хоёртой хуби заланай таһаршгүй замай эхин болоо.

Мүнөө Мария Яковлевна прибор-бүтээлгэн заводто ажалладаг. Говоринта Вера Вера гэжэ хоёр басагадтай, Валентина Терешковагай нэрмэжэтэ үйлсэдэ болбосон тухэлтэй байра соо ажаадаг юм. Басагадын хоюулаа эмшэлэгшэд болонхой.

Бага балшар ябаханаа хойно врач болохо асэгингээ хүсэлые басагадын мүнөө бөлүүдлэжэ ябана.

...Ингээд үбэл үнгэржэ, дуулан болохо. Тинхэдэ Говоринтан ашанараа дахуулаад сасарингта гаража. Тэндэ дахиад шубууд жүргэжэ, ажабайдалай хайханын, инаг нүхэдэй зарыс дахин хатуулах.

«Мосфильм» гэжэ киностудия режиссер Л. Сааков «Севастополие хамгаалга» гэжэ фильм буулгажа эхилэ. Сценарийн авторнууд — Н. Фигуровский ба Л. Сааков. Зохёон бигшань — А. Петрицкий. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наада таладан зүүн гарнаа — актрисанууд Любовь Соколова, Лариса Вилкел ба Ольга Остроумова гэшгэд фильм буулгалтын үедэ.

ШОГ РАССКАЗ Цыдыл ЖАМБАЛА ТАСС-ай фотохронико

АЯГУЙ ЗҮҮДЭН

Һэые гэр соо ори дуун, олигой юмэ болошобо. — Һэриниш, бодыш, түргэлшэ! Дугардаан хонидон дүүрд дүүрд гэжэ байтара, шэжээнгээ гээ шэнжинхэдэ, шэлэ хууцгүү маажмаа дүүргэһэн хойно, үрөөһэн нүдөө нэгээд, хүнжэлэнгөө заха дээгүүр хөлб байса хараба. Гэр соо һэрүүн. Галшыс түлгидөггүй хэбэртэй-хүйтэ амьлар хүнжэл руунь һэбшэлэнэ. «Үгы энэнь жэгэндэ һуугаа юм аабы, габадаа гал хабшуулан юм шонги, гани галуу болобо гэшбэби. Галаа түлһэн хойно, сайгаа шаһанан хойноо намайгаа бодохдоо һэмнай?» — гэжэ Дугардаан дураа гутаба.

— Юун болооб? Юундэ үүр сүүрээр таһа шэнги хуугайлшоб? — Зуд болоо! Гарыш, харыш һэриниш!

Зубихна халта хула аршаад, яаралгүй даа һүүжээ уруулаада, Дугардаан дахин асууба.

— Зуд болоо гэнэ гүш? Гэ, энэ халуу намар зуд болоо гэжэ гү? Тээд хагуураа гарахабиди, тооноороо гү? — гэжэ Дугардаан зорьлошобо.

— Үдээрээл бэ даа, гараад ерээб. Газаанай газар дайда санада дурлушоо. Хонидан хоррөө соогоо хойнон бохинолдоо санаа, оодыш гэнэм! — гэһэн бээрэ хүнжэлһэн хуура татажа, хуи, гарнуудһань татаба, шэрэбэ.

Дугардаан дуратай дуралгүй үндэнгөө үрөөһэн түрүн руу хонь хууе хонь хонь, нойрмог дундаа носолдоо носолдоноор үүдэн хүрэтэр ябашанан байба. Үүдээр газашаа харан гөхөдэ нүдэндэ саһанаа ябан, нөлбөө гоожуулан, аниб шабхат гэлдэбэ, бөлүйлэбэ.

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

— Эй, эбһээлэ-эбһээлээр дээрэ ортодобо. Халагин халаг — гэжэ гэмшээр, «үүр сайһан хойно айбали бодохо» туршаха да янаб гэнэн бодол толгойдоо түржэ, мадагаа эдэрбэ. Модушуу талха болодог хүнхэ бэ гэжэ олдон гэхэдэ эринь гэжэ эмсэрхэй шүдтэй борхообхын хонидой үүдэн шүдэд шынги, юмэ эльгээбиди гэнэ гүш? Тэдэнтэй тээд газарһаа уһа гараса үрмэдэ хаярархиха бэшэ гүш? Харин, нэгэ доро худалтайше болохобиди. Болоо, болоо! Үшөө бүүтү дуулан ношара бариха гэнэ гүш? Тэли, тээлэ даа! Тинмэл ха энэ. Зуун

— Ягаабши, юундэ бархиргаһаб? гээд, янгарат ламганыннь ярд бэбэ.

— Иимэ юумэнэй болоод байхада, бархирангүй ябахшай! Эзөгэр тулюур эдэ түлгэнүүдэ үхүүлэе наа, түрмын эдэ татахадан һайн байха гү? Али шүүдэр буреи замбаа, борсо залгаагүй эвөө, тэжээжэ тэдхэжэ намайгаа байха гүш? Тингэһэн байба гэбшэй! — гэһэн бээрээ һахыһага боложо, һамганангаа сээжэн дотортой дэгл хөдэрээд, газашаа гүйжэ гарашаба.

Газааше газар тэнгэри хоёр нилшэнхэй, бар хуусе үзэлсэн барилдажа байһан баатарнууд мэтэ, онгожо өборхын аргагүй олонгой юмэ боложо байба.

ХИЗААР ОРОНОО ШЭНЖЭЛХЭ БУЛАН

ЗАРЕЧЬЕ ҺУУРИН ТУХАЙ

Байгал далайда дүтэхэн оршодог хууринууд Кабанск аймагта олон юм. Тэдэнэй дундаа Заречье гэжэ гэгдэ гэгдэ хайханыннь эгээл гэгдэ хайханыннь эхнй тогтоһон саһнаа хойшо мүнөө намар 74 жэл гүйсэбэ.

Заречин намтар, Бурадайннай бусад хууриин ба тохосундайхид ади, ехэ һонин юм. Үндэ тэрэ саргы һайн мэдэхэ үбгөдөө дуулаһан, бэшэһэнэ доро дурсахамнай.

Алар Уссуриин хизаарта нүүжэ ерээд түбхинэн нотогайхидайнгаа хойноһоо Украинин Черниговскэ ба Полтавска губерни-нүүдһэ хэдэн бүлэ айл зөвжэ гараһан байгаа. Кабанск хүржэ ерэхэдэ нотат зонийнгоо заримашуулай уулзаба ха. Тэдэн Уссуридаһан аймшагтай намагууд, бороо хура, ур тухай зөөржэ,

нүүдэлшэд замаа үргэлжэлүүлхэе зурхасхэбэд.

Эдэнэй Черниговскэ губерни-наа ябагшадынше Елань хууринда ерөһон байгаа. Энэ зурган ай-лые анхан саһнаа Сибирьтэ түб-хинэн ороуду дундаа абажа, нэгэ жэлэй туршада байлганан ха. Тингэжэ бүтэһэйшүүлһэн һал баригдажа эхилээд байһан түмэр харгын хүдэлмэридэ, Сэлэнга станицин гэрэй барилгануудта ажаллажа эхилһон байна. Эндэ-хи нотогай хүнүүдһэ тэдэ Сухой гэжэ хууриһаа сааша хуурай, һайн үржэлтэй газар бии, энэ газар Байгал далайда дүтэ оршодог гэжэ дуулабад. Тэдэнэр нүүдэлшэдтэ Амар шадар ошон-гүй эндэ түбхинөө һаатнай үдэр-рөһон байгаа. Тингэжэ үдэр-дөн ороод, черниговскийд тэрэ заһан газарын бэдэржэ ошо-

бо ха. Сухой хууриной ороуду тэдэниие ехэ халуунаар угтан абажа, үблэе үнгэргэхэ арга олгоһон байна.

Хабар болоходо эдэ нүүдэлшэд Сухой хууриһаа дурбан модной газарта оршодог хадын гурбан горхондой саада эрьсэд ерөбө ха. Эндэ тэдэ отогуудые бариха байра тухээрээ, газар элдүүлжэ эхилбэ. Хара хурьтэй, шингтэй шоройтой газар байгаа. Абажа ерөһон шэнинсын, хара таряанай, елмээнэй, горхойтой үрлэй, элдэ өвөц таривад.

Залуушудын энэ тайгын өорто, баабайнуудай дунда үлэхэ дуралгүй, зондо дүтэлхэ һанаагай байгаа. Тингэжэ ургаса муу гараһан гэжэ залбардаг хэн ха. Гэбшэе ургаса һанадаггүй һайнаар, украиньхихнаа үлүү-

гээр гаража, үбгэд өндэ түбхи-наа гэлсэбэ.

Тэдэнэр таряалангайнгаа газар үргэлжэжэ заһалаа. Украини-наа ади бишхэн бэшэ, харин ехэнүүд, үндэр модон байшан-гуудые бариха ороод, дутын ороудуудай ёһо гуримаар һажаал-ган байдалаа түхээрһон байна. Тэдэнэр заһага бариха хураа, бурадайндые дахажа агнадаг байгаа, гахайн өвхөндэ баша, харин хаб заһанай тоһондо хар-таба шаража хурабад. Ингэжэ тэдэ байдал һуудалтай болоһон байна.

Заречье хууриин мүнөө ехэ боло-нохой ааб даа. Хүн зонинь ороудуудай гэдэгшэе һаа, украинь-нуудта адляар дуугардаг. Энэ һайхан хууриин шадар амарха гэ-жа Улаан-Удэхэ хүнүүд ехэ ошондо. Дүтэхэн далай, тойроод ой модон, хархяаг, жэмэ элбэг.

Бабанскын аймагай Энхалуу, Сухая, Дулаан, Оймор хууринууд-дай түхэ мун лэ һонин. Зүүнээр тэдэн тухай хожом.

А. ШУСТОВ.
СССР-эй географическа бүлгэмэй гэшүүн.

ХИШЛЫН СААНАНАА

ВСРП-гэй Х СБГЗД ХҮДЭЛМЭРЭЭ ДҮҮРГЭБЭ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). ВСРП-гэй Х СБГЗД ноябрийн 28-да Будапештэд хүдэлмэрэ дүүргэбэ. Партийн хүтэлбэрилхэ органуудай шэнээр һунгадан состав түгэхэлэй засадын дээрэ сонсоходо. Партийн Цент-

ральна Комитетдэ 105 хүн хунагдаа. 13 хүнөө Политбюро, 7 хүнөө секретариат ЦК-гай түрүүшын засадын дээрэ хунагдаба. ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгдэхэ секретариат дахин Янош Кадар хунагдаа.

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,

ИРЛАНДИН РЕСПУБЛИКЫН нислэл хото Дублин-най промышленна районуудта үгытэйшүүлэй байха гэр байра тон хомор юм. Тинмэньэ ажалшан арад айл болохо аргаараа байра бэдэрнэ.

Пресс—ТАСС-ай фотокамера.

ФРИДРИХ ЭНГЕЛЬСЫН ОЙ ТЭМДЭГЛЭГДЭБЭ

ВУПЕРТАЛЬ. (ФРГ). ТАСС-ай корр. И. Маслов ингэжэ дамжуулаа: Вупперталин демократическа олонитэ научна коммунизмын үлдэ-һэ хуури табигшад нэгэн Фридрих Энгельсын түрлөөр 150 жэлэй ойе барай оршон байдала тэмдг-лэбэ. Агуусэ революционерий түр-һэн энэ горлодо Советскэ Союзай, ГДР-эй, Венгрии, Румынни, Чехос-ловакиин, Бельгии, Даниин ба бусад оронуудай коммунист ба хүд-элмэришэдэй партинуудай түлөө-лөгшэд эрээб.

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,

«Энгельсын центр» гэдэг байһан нээгдэ зорюулагдан баярай засадын Германиян Коммунист партиин Вупперталин эмхин гэр соо боло-бо. Германиян Компартияг түрүүлгэ Курт Бахман, ГИП-гэй президиум-мэй ба правленийн гэшүүн, олонитын түлөөлөгшэд, хилин саанад айлшад засадаһа байсаба. Тэрэ центртэн Фридрих Энгельс тухай сар үргэлжын выставка, марксис-литературын библиотека, кинозал,